

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20,—, polletno K 10,—, četrletno K 5,—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30,—. — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana v zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Pismo iz Belgrada.

Belgrad, 24. febr. (9. marca).

Včeraj popoldne ob 5. uri je — po tridnevem bivanju v Belgradu — odpotoval češki državni poslanec in voditelj nar. soc. stranke J. Vaccav Kiofač v spremstvu nekega srbskega politika z brzovlakom proti Sofiji.

Vsi — kar nas je bilo na kolo- doryu in brezdomno vsi pošteti Slovani — želeli smo plemenitemu slovanskemu zastopniku najboljši uspeh v njegovi zelo važni politični misli na Bolgarskem.

Svoječasno opozarjal sem že slovensko javnost v »Dnevu« naj se ne udaja preveč iluzijam in prena- gjenem veselju nad — v resnici krasni- mi uspehi združenih zaveznikov na balkanskem bojišču.

Ako danes primerjamo one sla- vospeve, katera je bolgarski tisk — od poluradnega »Mira« pa do šovi- nistične »Večerne Pošte« — pošiljal v svet v prilogi Veliki Bolgarski ob- priliki prvih bojnih uspehov, pred- stavljajoč bolgarskega carja Ferdi- nanda kot cara vseh balkanskih drž- av — kako bo kronan v Carigradu v cerkvi sv. Sofije itd. — moral je vsak trezen politik že takrat zma- jati z glavo ob takem nesmiselnem pisanju, tembolj pa danes, ko imamo pred seboj odprto knjigo vseh po- slednjih dogodkov.

Moj tednji pesimizen je bil po- polnoma upravičen — v tem me po- trjujejo razna dejstva, katera mora- mo le obžalovati.

Poročal sem vam že, kako ne- primerno se vede bolgarsko časo- pisje glede bolgarsko-srbskih meja in postavlja v nevarnost tako koristno in težavno delo balkanske zveze same in njenih uspehov.

Maldo — po svobodi hrepeneče, do včerašnjega dne takorekoč pod okovi se nahajajoče zasojeno — južno Slovanstvo — vajeno služiti samo tujim interesom — ne more zadostno umevati današnje svetle se- danjosti, ne zna si razlagati niti vzrokov, še manj pa posledic, ki so neizogibne za bodočnost Balkana.

K temu moramo prištevati tudi peklenke intrige zakletih sovražni- kov Slovanstva, ki hočejo na vsak način — ne izogibajoč se niti naj- podležijim sredstvom v doseg njihovih zločinskih namenov — raztrgati pri- rodne vezi južnega Slovanstva na Balkanu.

To vse moramo razumeti. In ako razumemo vse to, je dolžnost cele ogromne slovanske rodbe, da svari svoje brate, ki prebivajo na onih — poezije polnih, zgodovinskih — in za bodočnost Slovanstva — važnih tleh Orienta, naj se čuvajo — razdora med njimi, ker to je prvi korak nizdolu njih v prvi vrsti in potem tudi slovanski sploh.

Razdor y slovanski zvezi — kaj si morejo želeli lepšega naši sovra- žniki? To je vendar voda na njih mlin. Saj oni ničesar drugega no- čejo; ostalo store sami, da se uniči, kar se še uničiti da nad vstajajočim Slovanom, kateremu se je končno nasmehnila sreča, da srka s polnimi prsi blagodejne žarke svetle svo- bode.

Sovražniki so skušali zlepit sku- paj iz raznih odpadkov protiutež balkanski zvezi na Balkanu; iskali so protistrup, da omejijo bolečine Germaniji, ki je bila zadeta v srce svojih ekspanzivnih idej; samo za- to, da zmanjšajo vpliv in moč bal- kanske zveze.

In danes je balkanska zveza v nevarnosti, da razpade; oadnosno, da izstopi Bolgarska.

Med bolgarskimi šovinisti se ce- lo propagira ideja — odkod je vse to, si lahko mislimo — da se stori no- va balkanska zveza med Bolgarsko, Rumunsko, Turško in — risum te- neatis amici! — Albanijo.

Kakor se vidi se je spor med Rumunsko in Bolgarsko temeljito iz- koristil od tistih faktorjev, ki so ga tudi inscenirali.

Srbski ministrski predsednik in zunanji minister Pašić je imel z ne- kim uglednim slovanskim politikom kratek razgovor o položaju med Sr- bijo in Bolgarsko.

— Kako stoji sporazum med Srbijo in Bolgarijo glede mej? — vpraša politik.

— Sporazum je dosežen, — od- govori Pašić nezanesljivo.

— Tedaj je Bolgarska popu- stila.

— Ne! — Popustila je tedaj Srbija od svojih zahtev.

— Ne! — Ostane tedaj tako, kakor je bilo dogovorjeno.

— Ne ostane. Mi smo za nje žrtvovali več, kakor pa stoji v do- govoru.

— V tem oziru mora Bolgarska priznati Vaše upravičene zahteve.

— Da, ali oni nočejo.

— In pravite vendar, da je spo- razum dosežen. Na kaki podlagi se je moglo to zgoditi?

— Sporazum je dosežen, bolje dosegljiv, samo na podlagi svoje- časnega dogovora.

Ta lakoničen odgovor srbskega premijerja nam najbolje pojasni ce- lo situacijo in — kakor je videti — ni na nobeni strani nikakega izhoda.

Srbija je storila več, kakor se je zavezala v pogodbi, da stori. Sr- bija je računala upravičeno od Bol- garske, da bo ta poslednja prednja- čila — zbog svoje številnosti in mo- čei — celotnemu balkanskemu savezu na bojnem polju in v diplomaciji. Toda Bolgarija je bila slabo priprav- ljena na svojo vlogo in mala Srbija prevzela je nehotne — nehotne pov- darjam — njeno vlogo, pod pritiskom

izven balkanske politike. Na bojnem polju je storila svojo dolžnost v polni meri, na diplomatičnem polju pa je bila Srbija ravno ona os, okrog ka- tere so se sukali vsi nadaljni dogod- ki.

Bolgarska ni samo slabo rešila svojo nalogo, temveč je tudi pri za- ključitvi premirja, ravno ona največ vplivala na to, da se je premirje za- ključilo pod ugodnejšimi pogoji za Turčijo.

Skratka Bolgarska ni napravila to, kar bi morala storiti po medse- bojni pogodbi, kljub temu pa vztraja na istem plačilu, kakor da bi izvršila vse, kar si je naložila, prezirajoč pri- tem zvišane zahteve Srbije za zvi- šane žrtve.

In šovinistično bolgarsko časo- pisje — srbski tisk je umerjen in dostojen, ker sledi brezpogojno v teh težkih časih previdnosti srbske vla- de — vrglo se je z vso vehemenco na balkansko zvezo sploh in na Sr- bijo še posebej, ne prizanašajoč niti Grški, s katero je še vedno spor radi Soluna. Bolgarska vlada pokazala se je ravno v teh kritičnih časih slabo in nesposobno, da kljub cenzuri, ka- tera tam vlada, ni zmogla ustaviti drzno izjav in škodljivo vmeša- vanje neodgovornih elementov v vladne posle.

In ravno to cenzurno postopanje v Bolgariji vzbuja upravičen sum, da je vlada že okužena od te gonje, ker pušča nedotaknjene hujskajoče članke v časopisju.

Vse to sem moral omeniti, da uvidite predzgodovino, vzrok in na- men potovanja posl. Kiofača v Bel- grad in v Sofijo.

Sedaj, ko mu je situacija v Sr- biji jasna, more o isti poročati v So- fiji, predočiti merodajnim faktorjem koristi balkanske zveze ter jih rotiti v imenu vsega Slovanstva, v imenu slovanske ideje, naj odnehajo s svo- jim neopravičenim izizivanjem, ker v nasprotnem slučaju bo smatralo ve- solino Slovanstvo Bolgarijo za pro- vzročiteljico oslabiljenja ali celo raz- pada balkanske zveze, ki leži vsa- kemu pravemu Slovanu globoko v srcu. Naj izbirajo. Ali vzamejo sovra- štvo ali pa simpatije slovanskih narodov. Bolgarski politiki morajo računati s fakti, brez ozira na šovi- nistična razpoloženja v državi ali pa na intrigantstva izven nje.

Poslanec Kiofač se najbrže vrne prihodnji teden zopet v Belgrad. Daj bože in sreča junaška, da bi nje- govo potovanje imelo zaželeni uspeh.

Gospoda, kam pa?

To in ono me je zadržalo; da nisem takoj odgovoril g. Nadimirju na njegov članek: Učiteljska pri- zna in še to in ono. G. Nadimir se je res spravil na prižnico, odkoder

daje lepe nauke. Kar se tiče teorije organizacij, sva oba ene in iste šole, kar se pa tiče prakse, pa lahko tr- diti svoje. Je nekaj stvari, katere ne sodijo v javnost zaradi nasprotnikov in ravno zato ne smem odgovarjati na vsa izvajanja javno. V tolažbo naj bo le to, da tudi jaz verujem v samozvestno delavno moč in da sovražim nedelavnost in polovičari- jo. Lahko trdim, da sem bil še vse bolj idealen, pa življenje med našim »dobrim« ljudstvom, oddaljeni kraji od železnice in »kranjski službeni ozir« so mi prekrizali marsikaj. In danes verujem na lepe besede, ki se mi takrat niso zdele lepe in so pri- šle iz ust sivolasega učitelja. Ta je dejal pred leti ob priliki abitur. sest. slov. učiteljev: »Ni vse tako lepo, kot si predstavljate zdaj na potu v novo življenje. Ko boste občutili kruto borbo za ljubi kruh, se boste morali četudi žalostnega srca, ven- dar le posloviti od marsikaterega ideala.«

Kar se tiče psovka — hvala za svet. Samo, da še tako zagrizen du- hovnik ne bo rekel: »Učitelj X. je lump!« Naše ljudstvo tudi dobro ve, koga so imeli »gospoda« na prižnici v mislih. Vprašajte juriste, kako je ravno s takimi »prižničnimi« afera- mi!

In slednjič je hudič črn in sicer zelo črn, kar vem tudi šele iz — prakse. Da boste pa videli, kako se živi po raznih »rovta« Vas še en- krat prav vljudno povabim k sebi. Pridite, da boste videli, kaj je teo- rija in kaj praksa, — kaj članki o podrobnem delu v Omladini, kaj organizacija na — kmetih. Potem bodo Vaše besede drugačne in rama ob rami, tesno skupaj bova lahko hodila.

Tovariš Zmageboj, Ti pa kvi- šku svoj prapor junačkov! Čim manj nas je, tem huj moramo biti, če dremamo in spe vodniki, zberimo si druge — lačne — brez korit. Na- prej!

Rimidan.

Voina.

Albansko vprašanje se je v po- slednjih dneh silno poostriilo. Diplo- mati niso namreč računali s tem, da pade Janina in Skader. Avstrija je povdarjala, da usode Janine in Ska- dra ne odloči orožje, temveč store to diplomati. Toda to stališče je vzdrž- livo le toliko časa, dokler se naha- jata oz. nahaja Skader v turških ro- kah. Ko pade, pa ni niti misliti, da se Črna gora uda. Izjave kralja Nikole so preenergične. In padeč se priča- kuje v najkrajšem času. Srbska ar- mada gre na pomoč in njeni oblego- valni topovi ne poznajo šale — to čuti tudi Drinopoljske utrdbе. Rav- no zato je pa pohod srbske armade proti Skadru napravil dunajske žur- naliste tako nervozne. Janina je v

Grških rokah, ki je ne izpuste kar tebi nič meni nič. No, in Skader in Janina so videli albanski bratje v Veliki Albaniji. Sedaj se je pa vse obrnilo, in pričakovati je, da se želje Nemcev ne izpolnijo. K tej okolnosti se pridružuje še jasna izjava Srbije, da se Dibri in Djakovu ne odpove, in da v tem oziru ne koncedira niti za ped.

Srbska pomoč črnogorcem, srbs- ke zahteve glede Dibre in Djakova — vse je čisto naravno in umljivo. Le Dunaj ne razume, oz. ta neče raz- ume in že slika vsled tega senzaci- onalno napetost položaja in ščuje, trdeč, da Srbija hoče omalovaževati sklepe poslanske konference v Lon- donu in preko njenih sklepov se vse- sti v Albanijo. Ne pomisli pa na to, da je pohod srbske vojske v Albani- jo povzročila tista država, ki je na tihem oborožila Albance, da ti napa- dejo srbske posadke v Albanskih krajih. Morda si vladni žurnalisti ne domišljajo, da bo Srbija na željo Du- naja žrtvovala svoje posadke arba- naški zahrbtnosti in jih pustila mirno poklati.

VPRAŠANJA SKADRA PRI TRET- JEM ČINITELJU.

Kakor so močni politični činitelji, vendar tako močni niso več, da bi postal narod o katerega usodi se odločuje političnim faktorjem le roba. Diplomati, rešujoč usodo Skadra pa ne računajo ne s historičnim prav- om, ne z mišljenjem prebivalstva, čigar usoda je z usodo Skadra zve- zana. Da povemo na kratko: pre- bivalci Skadra so Srbi in Malisori. Prvi kot poslednji pa žele in zahte- vajo, da pripade Skader Črnigori, drugače, so izjavili se izsele vsi v Podgorico.

Znana stvar je, da je prešla cela Malesija pod prapor kralja Črne gore in da se pod njim od začetka že bori proti turškim četam. Po zavzetju Dediča, Šipčanika in Tuze, so se Malisori udeležili skoro vseh bitk proti Turkom. V krvavi bitki za Bar- danjot se je borilo 3000 Malisorov pod Črnogorskim praporom in 300 jih je mrtvih in ranjenih ostalo na strminah Bardanića.

Malisori, ki so ekonomsko in po- litično navezani na Črno goro, so to spoznali hitro po juljski revoluciji 1908 in zato so začeli preteklo leto z vstajo, da bi tako povspešili pri- pojenje k Črni gori.

Nagibanje Malisorov k Črni gori ni plod kakšne politične propagande, temveč rezultat zrelega umevanja narodnih interesov. Malisori se mo- rejo trgovinsko nasloniti le na Črno goro. Njihovi rojaki v Zabrijevu in Kočah, ki so ekonomsko na najvišji stopnji so za nje kot magnet, da ne omenjamo krvne sorodnosti med Malisori in mejnimi Črnogorskimi rodovi.

Skader oblega črnogorska voj- ska, v Skadru je pa turška regular-

LISTEK

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

»Poslavljam se torej od vas, prečastiti oče.«

»Ne, ne še, sin moj. Preden od- potujem, hočem prisostvovati us- mrčenju podleža, ki ste ga dobili ta- ko srečno v svojo oblast. S tem si hočem privoščiti majhno zadoščenje. Nekol.« počitka v svojem življenju, ki je polno neprestane borbe... Iz- kušal bom govoriti s tem človekom, preden nastopi pot na morišče. Mor- da dobim od njega gradbenih po- datkov o nekaterih njegovih tova- riših.«

Lojola je vstal.

»Če je tako, do svidenja jutri zjutraj, častiti oče. Obsodba se iz- vrši točno ob osmih pri Trahoarskem križu.«

Lojola je mahnil z roko v slovo ter odšel, spremljan od velikega profosa tik do dvorčevih vrat. Ko so se vrata zapirala za po- božnim gostom, pa je opazil Mon- klar, da stoji Ciganka še vedno na svojem mestu.

In prejšnje vprašanje se je ob- novilo v njegovem duhu:

»Kaj dela ta ženska tu? Katera tajna misel jo vodi? Ah, zlodja! Kaj me briga na vse zadnje! Zdi se, da

hoče baba na vsak način prisostvo- vati smrti rokovanjčevi... Zakaj? To ni moja skrb... Ne mislimo več na to...«

Toda misel mu ni šla iz glave. Kar nekako obsedla ga je sča- sona.

Čim dalje se je vlekel dan, tem bolj ga je težilo vedeti, da stoji ci- ganka spodaj in se ne gane, upiraje oči nepremično v vrata njegovega dvorca. Od časa do časa je stopil k oknu, da vidi, ali še ni odšla.

Videl jo je vedno na istem me- stu.

Lahko bi jo bil ukazal prepoditi. V pretvezo, zakaj se ne zateče k temu krutemu sredstvu, mu je slu- žila misel, da mu je boga starka na- zadnje vendarle otela življenje. Si- cer pa — zakaj bi ji brnil, stati tam?

Toda njegova radovednost — mračna, bolna radovednost — je bila razdražena do skrajnosti. In če bi si bila ciganka mahoma umislila in odšla, bi bil gotovo občutil to kot silno razočaranje.

Toda ona ni odšla. Prišla je noč.

V temi je Monklar ni več videl, a nekaj mu je govorilo razločno, da je še zmerom tu...

Lakaj je bil prinesel sveče.

Monklar si je uredil vse, kakor da hoče delati do jutra.

To ni bilo nič redkega v njego- vem življenju.

Zakaj tega moža, ki se ni bal

osati sam v svoji sobi in čakati za- manj blagodejnega spanja.

Sedel je k mizi, da napiše veliko poročilo, v katerem je hotel popi- sati kralju, vse kar se je bilo zgodilo pri Cletovem usmrčenju. Prijel je za pero, naslonil glavo v dlan in začel mašinalno vrstiti besede na papirju.

Zdajci pa mu je padlo pero iz roke.

In več ur nato se je zavedel, da ni delal ves čas drugega, kakor to, da je mislil neprestano na ciganko.

V tej globoki zasanjanosti se niti za hip ni spomnil Lantnéja.

Lantnéja ni vpošteval — Lant- néja zanj ni bilo.

Toda ciganka je zavzemala v njegovem duhu ogromno važnost.

Z natančnostjo je obnavljal v svojem duhu tiste redke prilike, ko je prišel v stike z njo, izkušaje se spomniti točno vseh njenih besed, nje obraza in pomena njenega pogleda.

Vse te stvari pa so se vezale in družile z dvema dejstvi:

Prvo je bilo to, da ga je ciganka prosila milosti za svojega sina.

Drugo — da ga je prosila milo- sti za Lantnéja.

Tajinstvenega sorodstva med teta dvema dogodkoma ni mogel razvozlati.

Vstal je ves srdit in začel ho- diti razburjeno po sobi.

Dolgo nato se je našel pri mizi, misleč še vedno na Ciganko.

Udarila je četrta jutranja ura.

Zdrnil se je in vstal, rekoč:

»Iti moram dol, da govorim s tem človekom v njegovi celici...«

Bralec naj uvažuje, da je bil sklep, iti posetiti Lantnéja, logični zaključek dolge Monklarjeve san- jarije, da pa se je vsa ta logika od- mikala njegovi lastni zavesti!

XVI.

Sin velikega profosa.

Med tem se je godilo v Lant- néjevem duhu nekaj silno važnega. Zato se obrnimo zdaj k njemu — drugače bi bilo nadaljevanje naše povesti nerazumljivo.

Videli smo, da je v trenutku, ko se je ozrl poleg Doletove grmade po Ciganki, eden izmed vojakov za- dal Lantnéju stražen udarec na gla- vo, in da se je zgrudil mladenič v nezavest.

Zvezanega na rokah in na no- gah so ga vrgli na voziček, ki se je odpeljal nemudoma proti dvorcu ve- likega profosa.

Lantné se je zavedel šele, ko so ga vlekli baš na dvorčev dvorišče in so zapirali velika vrata za vozič- kom.

Lantné ni bil nikdar prej na tem dvorišču.

In vse, kar je videl dotlej od profosovega dvorca, so bili njegovi visoki, od starosti začrneli zidovi.

Ko pa je odprl oči na tem dvori- šču, se mu je zazdelo točno, jasno in neodoljivo, da se nahaja na zna- nem kraju.

Prešnilo ga je eno tistih silnih presenečenj, ki včasih v človeškem življenju mahoma zmedejo domišljijo in jo puste v nerazumljivi zbe- ganosti.

Vse to pa je trajalo le kratek hip.

»Blazen sem!« je dejal sam pri sebi.

Vojaki, ki so stali okrog njega, so slišali te besede in se jim zagro- hotali.

On pa se ni zmenil za to; naglo je zaprl oči.

»Torej«, je premišljal s tisto naglo vnikljivostjo, ki jo zadobi človeški razum v gotovih trenutkih paroksizma, »ako nisem blazen niti igrača morečih prikazni, katerih biti na moji levi prida, do katerih se pride po treh stopnjicah, a nad temi vrati visi železna svetiljka...«

Odprl jo je in pogledal.

Zagledal je vrata, tri stopnjice in železno svetiljko.

Lantné je odrevenel od nagle groze, ki se ga je polastila.

Vse, kar se je godilo okrog nje- ga, je izginilo izpred njegove pozor- nosti.

Spravili so ga v ječo, priklenili ga in zaprli vrata, ne da bi kaj opa- zil.

Nekaj ur je bil kakor poparjen; vzdramil se je šele, ko je slišal, da se vrata celice odpirajo.

Ječar mu je prinesel jesti.

(Dalje.)

na vojska in prebivalstvo, dva popolnoma si nasprotna elementa. Vojska brani grad ali celo prebivalstvo želi, da pripade mesto Črni gori.

To ni čudno, ker prebivalci Skadra so kakor smo že omenili Srbi in Malisori (katoličani). Mohamedanec je sila malo. Begunci pripovedujejo o strašnem zverinskem ravnanju turške vojske nad Skaderskim prebivalstvom.

Bogve na kakšni podlagi hočejo Albano filii pripojiti Skader Albaniji? Cela okolica Skadra je pripadala pod črnogorsko zastavo in prebivalstvo mesta trepeče ob misli na upravo nove Albanije.

V okolici Skadra je nekoliko čisto srbskih sel in niti enega ne arnavskega.

Kaj tedaj govori za priklonjenje k Albaniji? Ako diplomacija izroči Skader Albaniji, tedaj bodo Malisori pripravljeni preprečiti udejstevitev tega namena.

Slovenska zemlja.

Zalec.

Klerikalni »Straži« prede zelo huda. V zadnjem času dela zopet na vse kriplje reklamo, da bi si dobila novih naročnikov. Že zadnjič je čutila potrebo, vzeti na rešeto štajersko napredno slovenstvo po mestih in trgih in trdila, da je ono krivo vsemu nazadovanju, pustila pa popolnoma v nemar vse, kar so zakrivali klerikalci. Pozabila je tudi na neštete obljube klerikalnih poslancev, ki so v teh viliki — v lumparijah pa še večji. Že takrat smo se vprašali, kaj je spet za vsem »Stražinim« pisarjenjem in pokazalo se je kmalu, da hočejo res samo to, kar smo rekli: začeti z novim razdiranjem. Povedali pa smo tudi, da jim ni toliko za odpor, kot za strankarski dobiček, najsi potem tudi pride kar za njimi vsa nemška poplava. To je bil prvoten vtis. V pondeljek pa je Straža ubrala zopet nove strune, ki konečno izzvene v čisto navadno reklamo. Ker zgubljala dan na dan naročnike, si je zamislila novo taktiko: nalagati širšo javnost, da je to, za kar se potega ona, na merodajnem mestu jedino veljavno. V oni sapi pa, ko trdi to, pa priznava — tako med vrstami — da je zgubila že zelo mnogo tere, da se prejšnji somišljeniki obračajo od nje. Upamo pa, da ostane vse to javkne »glas vpilajočega v puščavi« in, da izgubi »Straža« konečno še ono pičlo število naročnikov, ki se jim konečno — po dolgih letih — tudi že začnejo svitati. Da je temu tako, prča brezuspешnost »Stražinih« odjemalcev, ki kljub večkratni grožnji, da bode upravnništvo vse one, ki naročnine še niso plačali, zaznamovalo na naslovnem omotu z rudečim križem. Naročnin ni bilo, pa tudi — rudečega križa ni bilo. Prav je tako. Komur mari slovenska narodna stvar, ta naj si zapomni: Na smetišče s »Stražo« s »Slov. Gospodarjem« pa na cesto. To bo prvi in najvidnejši korak, k novemu vstajanju štajerskih Slovencev. Takrat nam bode dobro od Mure pa do Save. Z vsakim vinarjem za klerikalne časopise, si damo en žebelj zabiti v našo narodno krsto.

Od Sotle.

Pred dnevi ste objavili v Vašem listu poziv, ki ga je prinesla krška »Sloga«, v katerem pozivlja duhovnik iz Maribora svoje kolege, da se naj drže poziva, ki ga je v svojem

pastirskem listu objavil olomuški kardinal dr. Bauer, v katerem zahteva, da mora biti katoliško časopisje v prvi vrsti tako, da ne daje povodov k pohujšanju. Vaš dopisnik je dodal par primernih pripomb, ki seveda niso ugajale našim »duhovnikom«. Komaj je minil teden, že je mariborska »Straža« odprla svoje kloake in bruhla celo gnojnico nad one, ki bi mogli biti po njenem naziranju povzročitelji onega poziva. Interesantno je v Stražinem članku, da je iz njega vsebine videti, kako direktno uničijo klerikalni teroristi svoje duhovne sobrate. Med drugim pravi članek, da je troje duhovnov v Mariboru, kojih ima končnico »d.« govori pa le o enem, dr. M(edvedu?). Poznamo onega gospoda in njegov značaj. Vemo, da je kljub svojem talarju — on in še nekaj njegovih tovarišev — pošten Slovenec, kateremu je vsak narodni appel častna dolžnost. Vemo pa tudi, da imenovani gospod, če bi bil že kaj takega napisal, se ne bi bil vstrašil, podpisati se s svojim polnim imenom. Je torej sumničenje njegove osebe čisto navadno, pavšalno, sumničenje. Obžalovati moramo, da ima tak mož kolege, ki v svoji zaslepljenosti ne vedo, kaj delajo, ko se spravljajo in izpozabljajo tako daleč. V nadaljnjem fantazira članek o nekem kolegu »onkraj hrvatske meje«. Ne trudite se! Saj ni ne tako daleč, kot si mislite! Da bi vam pa povedali kje da ravno? Ste res kolozalne luči, če mislite, da se vam kedo vsede na limanice. Povemo vam, da vam bomo tudi s pomočjo tega lista še parkrat prižgali take rakete, da vam bode zaostalo še ono majhno, kar imate v glavi soli. Neumnost je tudi, posamezne črke, sklepati na ime. Prepričani pa bodite, da se danes le še s težavo krotimo. Ne bo dolgo, ko vam vržemo vaša strankarska glasila tja, kamor spadajo — na cesto. Nismo za to, da bi se morali pustiti terorizirati po Vaši volji in prej ali slej se odkrijamo tudi »Straže«, katero od nas tako nikdo ne bere. S Slov. Gospodarjem pa, obračunamo tudi še o priliki. Torej — molčite.

Jeden od Sotle.

Občinske volitve pri Sv. Primožu nad Muto.

Lansko leto novembra meseca so se tu vršile občinske volitve. Nasproti so si stali Slovenci in Nemci. Zmagala je slovenska stranka. Veliko nevarnost je igralo nekaj Slovencev, ki so se hoteli zvezati z Nemci. To nakano je k sreči zvedel župnik Ivan Ivanc od Sv. Jerneja. Podal se je na vse zgodaj na volišče k Sv. Primožu, da reši kar se še rešiti da, in res se mu je to posrečilo. Bolj natančno ne bomo poročali o tej stvari, ker smo prepričani da so dotični možje sami spoznali nevarnost. 7. februarja je bila volitev občinskega predstojnika. Izvoljen je bil posestnik Lavko. Moramo pa pripomniti, da ni lepo, če se najboljšo moč potisne popolnoma v ozadje. Gosp. Helbl ima gotovo veliko zaslug na narodnem polju in bi torej zaslužil vsaj mesto občinskega svetovalca; toda tukaj je nov odbor naredil velik narodni greh, ker je na gori omenjeno mesto izvolil — Nemca! Taka popustljivost, obzirnost, da ne rečem malomarnost, se mora ostro grajati. Poglejmo v druge občine na Štajerskem! Kje najdemo, da bi nemška večina volila za svetovalca Slovence? Nikjer! Učimo se doslednosti od Nemcev!

Dnevni pregled.

Klerikalna narodnost. Kapucini na Reki imajo tiskarno »Miriam«. V tej tiskarni izhajajo trije listi in sicer: »Riečke Novine«, ki se navdušujejo za Hrvate in za pravaše in dela hrvaško klerikalno politiko. — Drugi list je »Il Quarnero«, torej italijanski, namenjen Hrvatom, ki se čutijo za Hrvate — pa znajo bolj italijansko. Tretji list pa je »Il Risveglio«, ki je pisan v italijanskem duhu. Ta italijanski list pozdravlja odredbo škofa Malinča, ki je začel po svoji stari navadi boj proti naprednim listom. Ta list pa prinaša temeljit članek, zakaj je dobra lurska voda. Pisatelj piše, da lurska voda ozdravi vse bolezni, od ran do tuberkuloze, od prelomljenih nog do vročinske bolezni... Le da ozdravi samo one, ki se dotaknejo božjega srca. R. N. List pripominja k temu: Te dni so listi pisali, da je papež bolan. Zakaj se ni ozdravil z lursko vodo? Njemu bi gotovo pomagala!

Spomenik papežu Leonu XIII. postavlja baje na Velehradu za 40 tisoč kron. Zakaj? Ker je izdal encikliko Grande unmus, v katerem je razširil češčenje svetih bratov na cel katoliški svet. Ciril in Metod na Velehradu še nimata spomenika — ampak »slovanski« papež ga dobi. Zato da bi se oni, ki so prejeli evangelij v jeziku Cirila in Metoda izpreobrnil nazaj k Rimu. Kos rimske politike — za 40.000 K.

Slomškova zveza. Slomškova zveza je kupila za Božič sledeče članke in članice: Kozamernik Marija, Stari Trg; Mavrin Marija, Novi kot; Marinko Amalija, Skofja Loka; Bizjak Jerica, Boh. Sred Vas; Kleinstein Ana, Polhov Gradec; Schott Ema, Dobrič; Jeglič Marija, Kor. Bela; Franc Ivan, St. Jernej; Mejak Roza, Mokronog; Ivanc Franc, nadučit, Kranj; Smole Albin, Rovi; 3 Levstiki iz St. Petra pri Ljubljani; Vizjak Marija, Vič; Papula Ida, Sostro; Kleč Karolina v Ljubljani; Ivnik Ludvik, Sp. Šiška; Arnshek Ivan, St. Peter pri Ljubljani; Borovsky Julija, Ljubljana; Lilija Vekoslav, Poljsnik; Habe Marija, Zg. Šiška; Schubert Stefanija, Mekinje. Kako so ti ljudje opravili s procenti pred in po »kupčiji« — bomo poročali. Biografije nekaterih izmed naštetih so interesantne! Oh ti procenti!

O gospodu katehetu na deški Ciril in Metodovi šoli na Acquedotto v Trstu čujemo — piše »Edinost« — vedno več pritožb. Zadnjič so se nam pritoževali starši otrok, da gospod katehet razdeljuje svete podobice z italijanskimi napisi, sedaj pa smo zopet čuli pritožbo, da gospod katehet marsikaterikrat še bolj pozabi, da poučuje na — slovenski šoli, kajti poleg tega, da niti prav gladko ne govori slovenščine, ima še lepo (?) navado, da prav rad v svojo slabo slovenščino meša italijanščino in obklada celo učenje s — »stupido« in »makako«. Opozarjamo šolsko vodstvo in pa škofijski ordinarijat na to dejstvo in izrekamo prav odločno željo, da poučuje slovenske otroke katehet, ki pošteno ume slovenski jezik in ne uporablja napram šolski deci izrazov, ki morda spadajo na tržaško ulico, nikakor pa ne v slovenski učni zavod. Saj je v Trstu odličnih slovenskih duhovnikov, ki bi lahko poučevali verouk na šoli Družbe sv. Cirila in Metoda v pošteno slovenščini! Čemu torej katehet, ki ne zna dobro učnega jezika!

Iz učiteljske službe. Dopust se je dovil do konca letošnjega šolskega leta Leopoldini Podobnik na Gori;

namešča jo Frančiška Kavčič, dozda v Zgornjem Logatcu; začasna učiteljica Helena Kraigher je premeščena z Rakeka v Spodnji Logatec.

Uradnev esti. Zoper odsotnega Josipa Adamič iz Il. Bistrice se je podala po Klementini Lenaz iz Famera št. 302 tožba zaradi 300 K s pp. Naroč za ustno sporno razpravo se je določil na dan 20. marca 1913 ob 10. uri dopoldne v sobi št. 5.

Umrli je mati gospoda A. Kudra, sodnika v Novem mestu. To je v kratkem času že tretji udarec, ki je zadal gosp. Kudra. Koncem januarja mu je umrla tašča, tri tedne pozneje soproga in zdaj še mati. Gosp. sodniku Kudru naše iskreno sožalje.

Slovensko gledališče v Mariboru. V nedeljo 16. svečana popoldan se ponavlja znamenita zgodovinska slika »Ben Hur«, ki je prvič privabila toliko občinstva, da je moralo nad 100 oseb oditi, ker ni bilo prostora. S tem, da se vrši igra popoldan, bo gotovo ustreženo zlasti znanjem občinstvu, ki se za to krasno igro zanima. Ker se igra letos ne bo več ponavljala, naj nikdo ne zamudi prilike si jo ogledati. Začetek točno ob pol 4. uri popoldne. Letaki z vsebino se dobivajo na dan predstave pri vratarjih zastoni.

Obrtne zadruge in njih zveze v kraljevinah in deželah, zastopane v državnem zboru. Sestavljeno in izdano od trgovsko-statističnega oddelka c. kr. trgovskega ministerstva. — Ravno kar izdani IV. zvezek te publikacije obsega kataster obrtnih združ in njih zvez na Kranjskem Primorskem in v Dalmaciji; sestavljen je po najnovejšem stanju, upoštevajoč pri tem vse izpremembe združne organizacije in združnih pravil, ki so nastale do 22. oktobra 1912. Zvezek obsega 204 strani, opisuje pa 147 združ in 3 zveze, katere spadajo na: kranjski kataster 78 združ in 2 zveze (1 teritorijalna, 1 strokovna), primorski kataster: 60 združ in 1 zveza (teritorijalna), Dalmatinski kataster: 9 združ. Primerjaje sedanjo statistiko z ono, izdano leta 1895, v kojem času je bilo na Kranjskem samo 36 in na Primorskem 7 združ, v Dalmaciji pa še nobene, pomenijo številke ne le kvantitativne priraščaj, marveč tudi kvalitativno napredovanje na polju združne organizacije v teh deželah.

Kataster obsega v sistematičnem vzporedju vsa važnejša določila združnih pravil, podatke o vajenskih in pomagalskih preizkušnjah, preizkvalnih komisijah, kakor tudi o združnih zavodih, o obstandu bolniških blagajn, podpornih skladih, ustanovah in uredbah za pospeševanje gospodarskih in izobraževalnih koristi. Dalje je razvidno, jeli združenja član kake zveze in katere; statistični podatki pa obsegajo število združnih članov in pripadnikov. Dodatek katastru je abecedno kazalo združ in kartografičen pregled združne organizacije na Kranjskem, Primorskem in v Dalmaciji. — Omenjene publikacije se dobi pri c. kr. dvorni in državni tiskarni na Dunaju, I. Seilerstätte 24 po ceni 3 kron.

Velika tatvina dragocenosti. V trgovino juvelirja Viljama Hage v Curihu je bilo v noči na 7. t. m. okoli 1. ure jutraj po neznanih storilcih vlomljeno in odneseno dragocenosti v vrednosti 50.000 frankov. — Med drugimi je bilo ukradenih 33 zlatih žepnih ur za dame in gospode, 675 zlatih prstanov z dragimi kamni, kakor diamanti, rubini, safiri, smaragdi itd. Nekateri priče trde, da so vidile dva ali tri moške v starosti 20 do 30 let muditi se v bližini te trgovine. Bili so srednje velikosti,

oblečeni v temne obleke, po zunanjem podobni natakarnjem. Eden od teh je imel čevlje na gumble. Druge priče zopet pravijo, da so vidili na licu mesta dva moška, jednega v starosti 27 do 28 let, 175 do 178 cm visok, tanke postave, temnih po angleško obstriženih brk, s temno obleko, drugega v starosti 20 do 22 let, majhne postave brez brk, temnih las ter je bil pokrit s temnim nekoliko potlačenim klobukom. O tej tatvini so bile po raznih krajih obveščene vse velike trgovine z enakim blagom kakor tudi zastavljalnice. Omenjena trdka je razpisala 1000 fr. nagrade tistemu, kateremu bi se posrečilo tatove izslediti. Podrobni popis ukradenih reči se nahaja v pogled pri tukajšnjem c. kr. deželnem sodišču v sobi št. 94. I. nadstropje.

Nesreči. Dne 6. t. m. je obsekaval 32letni kajzar Jože Capuder iz Škocjana pri Brdu neki hloď s svojim tovaršem. Ta pa ga je med delom po neprevrednosti vsekal v desno roko in ga težko poškodoval. — Hletni kajzarjev sin Franc Brečko iz Golobice pri Brežicah je te dni igral z dinamitno patrono. Iz radovednosti jo je prižgal, vsled česar je patrona eksplodirala in Brečkota težko poškodovala na desnem očesu.

V znamenju noža. V nedeljo 9. t. m. zvečer je nastal v neki gostilni v Kranju prepri med rokodelskimi pomočniki in med nekim 16letnim fantom. Med preprirom je neznan fant potegnil iz žepa nož in je z njim težko poškodoval enega izmed rokodelskih pomočnikov na levi roki. Mladega junaka z nožem pridno zasledujejo.

Aretacija italijanskega goljufa. Preteklo jesen se je pojavil v Solnogradu neki 24letni italijanski delavec, Peter Tramontin, ki je od trgovca Ivana Kralja izvalil 100 K in kožu-hasto suknjo v vrednosti 30 K, na kar je pobegnil. V Bischofshofnu je izvalil od trgovca Franca Devertka 100 K. Nato se je napotil slepar na Dolenjsko, kjer je pri gradnji železnice našel bogato polje za svoje sleparsko delovanje. Tam je ocalnil tamošnje gostilničarje in trgovce za znatne vsote. Kot bi bil kak bogat podjetnik, se je pripeljal na priliko z izvoščkom v Metliko. Ko pa so mu tam postala tla prevročna, je pobegnil v Ljubljano. Novembra meseca je prišel k pekovski muojstru Antonu Cizlu na Zalokarjevi cesti, kjer se je izdal za Petra Cevolinija, delavca pri alpski stavbinski družbi, naročil za 80 K kruha za delavce in izvalil od peka 40 K. Na isti način je izvalil 40 K od Terezije Bizjakove v Ljubljani, ki ima svojo pekarijo na Poljanski cesti. Neki pekovski mojster, pri katerem je Italijan naročil večjo množino peciva, pa ni sedel sleparju na limanice. Policija je ukrenila vse potrebno in je Tramontinija predvčerajšnjem aretirala, ko je ravno hotel dvigniti neko rekomandirano pismo na glavni ljubljanski pošti. Tramontinija, ki je pristojen v Clauzetto pri Vidmu, je policija izročila deželnemu sodišču v Ljubljani.

Florjan, odprt predal in 330 K. Florjan Mužan je hlapec, rojen na Lancovem leta 1883. in je po poklicu hlapec. Florjan stoji pod kuratelo, ker mu je že oče umrl in ker je znan kot zapravljivec. Florjan namreč ne more držati denarja in ga ne more. Kakor hitro dobi kak groš pod palec, takoj ga nese v gostilno za ljubo žganje, katerega ima Florjan silno rad. Drugače pa je Florjan čisto pošten človek, samo malo neumen je. Kar mu pa bomo že oprostili. Rekli smo že, da je pošten — nak, dne 4. januarja t. l. pa že ni bil pošten.

„Slovenska Šolska Matica“.

Imamo tri Matice: Slovensko Matico, — Šolsko Matico in Socialno Matico.

Slovenska Matica je ravno kar praznovala svojo petdesetletnico. — Socialna Matica zbira prve sile za bodoče delo — Šolska Matica pa nam je predložila te dni knjige svojega XII. leta. — Imamo tudi druge Matice: Glasbena Matica itd. ki vrše važno delo v našem kulturnem življenju — toda kot književna društva moramo imeti pred očmi gorenje tri Matice. Vse tri so važne, vsaka iz njih ima svoj delokrog in toliko dela, da bi potrebovale desetkrat toliko sredstev, stokrat toliko sotrudnikov in tisočkrat toliko članov, ako bi hotele izvršiti vse, kar je nam kot kulturnemu narodu potrebno. Kulturne potrebe malega naroda so iste kakor pri velikih narodih — sredstev pa je mnogo manj. Pod temi razmerami trpi delo vseh treh Matic. Priznajmo pa, da skušajo vse tri izvršiti, kolikor je pri danih razmerah mogoče.

Delo treh Matic je razdeljeno. Slovenska Matica goji književnost in vedo — Socialna Matica hoče izdajati moderne popularne, znanstvene spise — Šolski Matici pa pri-

pada naloga skrbeti za knjige, ki jih potrebuje naša šola in naši vzgojitelji. Zapisal sem vzgojitelji, da ne bo pomote, ko bi rekel učitelji. To polje je obširno in važno. Dokler ni bilo »Matic« se je čutilo, da je vrzel v naši kulturi. V 12. letih je Matica podala toli lepih del, da more danes s ponosom kazati na svojo preteklost.

Naša širša tudi napredna in inteligentna javnost gre rada brez brižno mimo takih stvari, ki jih po drugih narodih smatrajo za svoj ponos. Tako tudi v naši Šolski Matici dela le nekaj agilnih mož, nekaj profesorjev in učiteljev. Povejmo takoj, da je zadnjih razmeroma mnogo več — in da naši profesorji tudi tu kažejo nekako svoje vzvišeno stališče in mislijo menda, da jih slovenska šola ne briga. Ako bo kulturni zgodovinar čez pol stoletja pregledoval našo delo sedanjega dobe — bi pač moral marljivemu učiteljskemu stanu priznati veliko važnost v delu za napredek — ne le v šoli, tudi v javnosti in v publicistiki — dočim bo slovenski profesorji stan z malimi izjemami lahko zamočal. To je britka resnica, ki bi jo bilo treba povedati enkrat na vsa usta.

Učiteljsvo si je torej z nekaterimi profesorji osnovalo Šolsko Matico in učitelstvo jo tudi vzdržuje. S tem skrbi za kulturni zavod — ki ga drugod podpirajo vlade z bo-

gatimi denarji. (Čehi imajo podobno društvo v »Dedictvi Komenského« — tam so združeni učitelji in profesorji, dasi imajo vsak zase zopet svojo stanovsko in kulturno organizacijo) kakor večina naših kulturnih zavodov, mora tudi Šolska Matica kriti svoje stroške iz članarine. Podpor ni delezna.

Reklo se bo: naravno, to so šolske knjige, kdo bi se na to naročil. In vendar je izšlo v Matici nekaj del, ki so splošne važnosti — šola in vzgoja ni samo stvar države in učitelstva — ampak tudi starišev in rodbine — zato je treba, da se skupni vzgojitelji poznajo. Tako zasluži Šolska Matica pozornost naše širše javnosti, ki bi morala blagohotno podpirati nje delo.

Letošnje knjige smo že omenili.

Pedagoški Letopis (XII. zvezek) prinaša: Pedagoško slovnstvo. — Razprave in Poročila. — Med prvim najdemo spis Ant. Kržiča o verouku, ki daje dober pregled o učnih pomočnikih za ta predmet. Zelo zanimiv je spis Jos. Brinarja: Spisi za mladino. Spis podaja pregled naših najboljših mladinskih spisov s primerno oceno. Iz njega se vidi, kaj imamo in česa nimamo. Manjka nam še lepih ilustriranih pravljic, dobrih prevodov iz svetovne mladinske literature — domača žetev je za sedaj za srednje vrste. Kar je dobrega

bo ohranilo stalno vrednost. Pregled je informativen in bo vsem dobro služil.

V »Zemljepisu« podaja prof. M. Pirce pregled glavnih del od l. 1903. Ko je prof. Orožen podal pregled iz prejšnjih let. — J. Schmorauzer nam razlaga nova pota v Prostoročnem risanju. Med razpravami so imela biti letos natisnjena predavanja, ki so jih imeli predavatelji na počitniškem tečaju v Ljubljani. Ta predavanja so žela občo pohvalo, žal, da so morala za sedaj izostati — pridejo drugič na vrsto. Zato prinaša Letopis le eno razpravo prof. Osvalda: Pedagoško in psihološko izobraževanje bodočih učiteljev. Lepa razprava, ki smo jo slišali na skupščini. Ima polno lepih misli, citatov in umestnih predlogov.

Poročilo nam kaže marljivo delo »Slov. Šolske Matice«, ki kaže koliko je med delavci dobre volje in koliko lepih načrtov se razbije — vsled naših slabih gmotnih razmer. **Domoznanski pouk v ljudski šoli** (po načrtih moderne pedagogike, sestavila Eliza Kukovec) nam kaže zelo važen pouk v današnji ljudski šoli. Da, smelo rečemo, da bi bil tak pouk celo za odrasle. Saj se danes povsod govori o »politični vzgoji«. Država oziroma družba se čim dalje bolj modernizira — torej morajo državljani poznati ustroj države, po-

sebo pa domače občine in domače dežele. Sele potem razumejo — zakaj volijo in kako volijo. Tu najdemo popis n. pr. občinske seje, župana pri njegovem uradnem opravilu. Pouk o domovinski pravici, popis okrajev, okrožij itd. Do danes je bil ta pouk dovolj zanemaren — naložba šole je vzgajati ljudi za družbo, vzgajati državljane — ta knjiga nam podaja navodila za ljudsko šolo in bo vsem dober pripomoček.

»Didaktika« (prof. Fr. Hauptmann) prinaša posebno ukoslovje prirodnega pouka.

Zelo porabna bo priročna knjižica »Flora slovenskih dežel«. (Poljudno-znanstvena knjižnica, sestavil Julij Glavacki, uredil dr. L. Poljanec). Knjižica nosi podnaslov: »Ključ za določevanje cvetnic in praprotnic po slov. deželah?«) Ta knjiga bo izborna služila za botaniziranje. Mala oblika je zelo primer-na in bo pomagala profesorjem in učencem pri določevanju rastlin. Knjiga, ki smo jo že dolgo pogrešali.

To so torej knjige »Slovenske Šolske Matice«. Lep dar za mal denar! — Dokaz marljivega dela! Knjige same govore bolj nego naše besede. Oglejte si jih in bodele nam priznati, da nismo hvalili brez vzroka. Preglejte račune v »Letopisu« in boste videli, da so bile tudi naše uvodne besede na mestu. Dr. I. L.

Novo došla v kavarni „Central“

damska tamburaška kapela „Graničar“

koncertuje od danes naprej vsaki dan

od 9 ure naprej. — Vstopnina prosta.

Kavarna je celo noč odprta.

Za mnogobrojni obisk vljudno prosi

Stefan Miholč.

Florjan je namreč prišel k krojaču Janezu Zbontarju, s katerim sta do-
bra znanca. Ta Janez Zbontar stane-
nuje v Spodnji Lipnici na Gorenj-
skem, kjer ima tudi svojo delavnico.
No, in tako je prišel Florjan k Zbon-
tarju. Bilo je ravno pred jutranjo
mašo. »Malo pa se že moram okrep-
čati,« si je mislil Florjan in je za-
hvalil kozarček žganja. Zbontar ima
namreč pravico točiti žganje čez
ulico. Tu pa je bil seveda križ. Flor-
jan je bil že v sobi in bi moral iti po
postavi ven in izpiti prineseno žga-
nje. Pa je rajši ostal kar v sobi. Ko
je Florjan pil svojo priljubljeno pi-
jačo, se je Zbontar odstranil iz so-
be in pustil Florjana tam samega. Flor-
jan je pokusil žganje, zahrkal v zna-
menju, da ga je dobro pogrelo in se
je razgledal po sobi. Naenkrat mu je
pogled obstal na predalu mize. »Da
te!« si je mislil, »pa pogledajmo, kaj
je vendar v tem predalu, saj me tako
nihče ne vidi!« In Florjan je odprl
predal, ki ni bil zaklenjen. O, kaj se
je vse našemu Florjanu pri tem po-
kazalo! V predalu je bilo polno ban-
kovcev po dvajset, po petdeset in po
sto kron, katere je Zbontar sam
spravil. Florjanu je postalo nena-
doma tesno pri srcu. Ozrl se je na
vrata, potem pa zopet na bankovce,
ki so se tako bahato šopirili v pre-
dalu. Naenkrat je prišlo Florjanu na
misel, kakor lepo bi bilo, ko bi bil on
lastnik teh bankovcev! »Kaj bi si
vse lahko kupil za ta denar! Koliko
žganja in vina bi lahko posrkal za
ves ta papir!« je pretehtaval in raz-
mišljal. Ena, dve, tri: Florjan je vzel
iz žepa robc, ozrl se še enkrat proti
vratom, nato pa je pobasal bankovce
lepo v ruto, zavezal jo in vtaknil v
žep. Kakor se ne bi ničesar zgodilo,
je lepo zažvižgal in je imel prijetne
misli. Nato se je poslovil, šel domov
in spravil robc z bankovci v pod-
nice. No, pa tatvina je prišla kmalu
na dan. Zbontar je imel takoj na su-
mu Florjana, da mu je ta ukradel
šop bankovcev, v skupni vrednosti
okrog štiri sto kron. Prijel je Flor-
jana in ga pestil toliko časa, da je ta
tatvino res priznal. Nato je Zbontar
natočil Florjanu kozarček žganja in
mu zasepetal na uho, da je najbolje,
ako prinese ukradeni denar takoj
nazaj. Florjan bi potem dobil za pla-
čilo še en kozarček žganja. Florjan
je šnopček izpil, šel domov in prin-
esl Zbontarju nazaj v robc zavite
bankovce. Tu pa se je Zbontarju ne-
nadoma zazdelo, da mu je Florjan
ukradel iz predala več denarja nego
ga je prinesel nazaj. Ker pa Florjan
ni hotel o tem ničesar slišati, je Flor-
jana aretiral orožnik, ki je takrat
slučajno prišel v Zbontarjevo hišo.
Na orožnikovo povelje se je moral
Florjan sleči in glejte čudo — iz
spodnjih hlač mu je padel tolar za
dve kroni. »No, potem bo pa Florjan
imel še kje drugod svoj denar!« si je
mislil Zbontar in je začel zopet pes-
titi Florjana. Ta pa da ne in da ne.
Razume se, da je prišla cela stvar
pred sodišče, kjer se je moral včeraj
Florjan zagovarjati. Sodišče pa
je tako izjavilo, da mora Florjan
Zbontarju odrajtati še deset kron
poleg onih 330 K, katere je takrat
Zbontarju prinesel. Ker pa je Flor-
jan fest fant, ga hoče sodišče ogle-
dovati šest tednov.

Drobiz iz Štajerske. V Mari-
boru je šel v pokoj poštni nadofi-
cijal Ivan Pece. — V Gradcu je
zažgal neki 19letni delavec v bližini
Kalvarskega mostu neko dračje, ter
spravil v nevarnost ves most. Zlo-
činca so prijeli. — V Gradcu je
streljal neki 17letni Quitt na svojo
sestro, ter se skril v kleti. Ko so ga
prijeli, si je pognal kroglo v trebuh
ter se smrtnonevarno ranil. — V
Gomilcah pri Ptuj je zgorela vi-
ničarja posestnika Ceka. Skode je
3000 K, zavarovalnina pa je 600 K.
— Pri Ljubnem so našli utop-
ljenega 75 let starega delavca Nie-
derlechnerja. Zašel je v pijanosti
v bližino potoka. — Na graški uni-
verzji so vpisovanja od 20. marca
do 3. aprila. — V Hartbergu ro-
jeni, pri »Duhu« v Gradcu zaposleni
Karl Pichler je od 4. p. m. izginil
brez sledu. Sumijo, da je postal žrtev
zločina. Star je 20 let. — V koz-
janski okolici je nenadoma
umrl enoletni, nezakonski sinček
dinarice Fink. Zdravnik dr. Kunej
je konstatiral več hudih poškodb ter
ovadil zverinsko mater sodnji. Fin-
kovo so zaprli. — V občini Ce-
ste v Rogatcu je izbruhnil na enkrat
požar, ki je hipoma vžgal in pokon-
čal 16 orolov smrečja. Da ni prišlo

več požarnih bramb takoj na lice po-
žara, bi bil ta izzval nedogledno raz-
teznost. Sumijo, da je bil požar za-
neta od zločinskih rok. — Iz Tr-
bove l. Rudarju Slapšku je padla
silna železna teža na rame ter ga
potisnila na neko železje, da mu je
le to predrlo desna prsa. Poškodba
je smrtno nevarna. — Pri obsekava-
nju nekega kola, je spodneslo roko
nekemu Biliču tako nesrečno, da
mu je sekira zadela palec leve roke
in mu odsekala prst pri korenini. —
Fran Artnaku je pri obsekavanju ne-
kega bruna ugasnila svetilka, česar
se je Artnak tako ustrašil, da je izpu-
stil sekiro, ki ga je težko ranila na
desni nogi. Prenesli so ga v bolnico.
— Zunaj Maribora se je igralo
več fantov ob obrežju Drave, proti
Sv. Petru. Jednemu je zdrnilo in
zavilil se je proti vodi. V zadnjem
hipu sta ga rešila dva tovariša. —
Delavcu Verglezu je padla
med spanjem na glavo velika podob-
ba, ter ga nevarno zadela. Vrv, s
katero je bila pritrjena, je kazala
sledove noža. — V Brucku so po-
kradli neznani tatovi iz stanovanja
sluge v tamošnji okr. sodnji — celo
prase. — V Mariboru je povozil
nek izvozeček neko damo, ki je bila
na poti v gledališče. — V Studen-
cih pri Mariboru so razveljavljene
občinske volitve. To pa radi tega,
ker so Nemci Juritsch in tovariši po-
zabili na 200 volilcev. O tej najno-
vejši nemški blamaži v kratkem več.
— V Mariboru je bil od porote
obsojen pomožni delavec Reiter, ki
je dne 15. januarja ubil svojo ženo,
na šest let težje ječe. (O tem zločinu
smo že svoječasno poročali. Op. po-
ročevalca.) — V Zalcu si je izpo-
sodil kolo nek neznanec pri delavcu
Nidorferju. Dejal je, da je kaplanov
brat. Kolesa do danes ni še vrnil.
Čez obraz je imel rudečo liso ter bil
oblečen v kratke hlače z nogavicami.

Prijet defraudant. V petek do-
poldne je bil aretiran v Saborni cer-
kvi v Belgradu za časa bogoslužja
za ruskega carja Alojzija Križnič iz
Podmelca na Goriškem. Aretacija se
je izvršila na podlagi tiralnice av-
strijske policije. Ker je bil tu precej
znan, se je aretacija lahko izvršila.
Govori se, da je defraudiral 20.000
kron in pobegnil v Srbijo.

Železniški ravnatelj poneveril
30 milijonov frankov. Prejšnji ravnatelj
več francoskih železniških
družb Vilmar je poneveril 30 mili-
jonov frankov in je pobegnil. Vilmar-
ta pa so te dni prijeli v severni Fran-
ciji in ga aretirali.

**400.000 kron v dobrodelne na-
mene.** Dedič umrlega Bernarda Pol-
laka na Dunaju so darovali v do-
brodelne namene 400.000 K.

Ljubljana.

— Trgovska in obrtniška zbor-
nica za Kranjsko v Ljubljani ima v
petek, dne 14. marca t. l. ob 5. popol-
dne v dvorani mestnega magistrata
v Ljubljani redno javno sejo s slede-
čim dnevnim redom: I. Predložitev
zapisnika zadnje seje. II. Naznanila
predsedstva. III. Naznanila tajništva
IV. Volitev predsednika, podpredse-
dnika, provizornega predsednika in 3
računskih preglednikov. V. Volitev 2
zborničnih zastopnikov pri komisijo-
nalnih obravnava radi zagotovitve
vojaških naravnih potrebščin. VI.
Predlog za imenovanje enega člana
in njegovega namestnika v carin-
skem svetu. VII. Volitev zborničnega
zastopnika v odboru obrtno - nada-
ljevne šole v Kropi. VIII. Imeno-
vanje članov sveta za obdobje to-
varniških poslopij. IX. Ureditev tr-
govinsko - političnih odnošajev do
drugih, zlasti balkanskih držav. X.
Načela za podeljevanje ustanov za
ekspozitne akademike. XI. Projekt
ustanovitve deželne komisije za tujski
promet in turizmo. XII. Prošnje
za podporo: a) deželne zveze za tujski
promet za podporo za leto 1913; b)
stalne razstavne komisije na Dun-
aju za privesek v pokritje njenih
stroškov. XIII. Tajna seja.

Ustanova za 100.000 kron. Ka-
kor smo poročali, je obhajala ob-
cnem s »Slovensko Matico« svojo
50letnico tudi Umelečka Beseda v
Pragi. Pri tem je Beseda naložila ka-
pital 11.000 kron, da bo čez dvajset
let iz tega ustanova 100.000 kron.
Naša Matica tega kapitala ni mogla
naložiti — ker ga nima. Kaj ko bi ga
kdo drugi?

— Pozdravni večer dr. Bazali,
ki se mudi te dni v Ljubljani, da ure-
di izbrane Aškerčeve pesmi za »Hr-

vatsko Matico«, je priredila »Slov.
Matica« v torek zvečer pri »Zlato-
rogu«. Na večer se je sešlo več od-
bornikov »Sl. Matic« in ožjih znan-
cev prof. Bazale. Prof. Iličič je po-
zdravil pobratima prof. Bazalo in je
z radostjo pozdravljaj misel, da »Ma-
tica Hrv.« izda knjigo Aškerčevih
pesmi. Večer se je razvil v lep prija-
teljski sestanek, na katerem se je
sukal pogovor o raznih sedanjih
vprašanjih.

— **Kupujte srečke za umetniško**
loterijo!

— **Iz gledališke pisarne.** Danes,
v četrtek se uprizori zadnjič v se-
zon kot kronski predstava Rossini-
jeva komična opera »Brivec Sevilijski«, ki s svojo svežo melodiko že
sto let z nezmajljivo silo učinkuje.
Vloga Rozine poje ga, Otahalova, ki
jo je premmogokrat z najlepšim uspe-
hom pela na narodnem gledališču v
Pragi in na stuttgartski dvorni operi.
Ta vloga je specijalno koloraturna
in je ga. Otahalova v njej popolnoma
v svojem elementu; poleg tega poje
ga. koloraturno vložko iz Donizetti-
jeve opere »Lucija lammermorska«. V
soboti burka »Pred poroko«. V
nedeljo opereta »Jesenski manevar«.

**Predavanje urednika g. R. Pu-
stoslemška** o njegovem potovanju od
Soluna do Carigrada je krasno vspe-
lo. Lepo število poslušalcev je ohrani-
lo popoln mir ob zanimivih izva-
janjih g. predavatelja, ki je bil za
svoje krasno predavanje burno
aplavdiran. Predavanje je spremljala
cela vrsta jasnih lepih skioptičnih
slik.

— **Simon Gregorčičeva javna**
ljudska knjižnica v Ljubljani. Wol-
fova ul. 10. I. je, da se kolikor mo-
goče razširi tudi med priprostimi in
manj situiranim prebivalstvom smi-
sel za čitanje dobrih knjig, znižala
vpisnino. Sedaj stane izkaznica, na
katero se izposodi 42 knjig, s pravili
vred samo 20 vinarjev. Pristojbina
od knjig je 5 vinarjev. Tiskani seznam
vseh knjig stane sedaj 30 vinarjev.
Pričakovati je, da se pri tako ugod-
nih pogojih in malenkostnih prispev-
kih vpiše mnogo novih čitateljev,
ker marsikateri, ki pač hodi v
tujo knjižnico in podpira tuje podjet-
je, pogrešamo med obiskovalci. S.
Gregorčičeva ljudska knjižnica je
največja slovenska ljudska knjižnica.
Da pa se bo še razvila na višek za-
hteve, mora jo slavno občinstvo po-
pirati in to najsibo ali z darili ali pa
s tem, da si izposoja samo pri njej
knjige. S. Gregorčičeva knjižnica je
kulturen zavod in naša narodna za-
hleva je, da podpiramo to prosvetno
ustanovo. Knjig šteje knjižnica skoro
6000. Knjižnica je odprta vsak delav-
nik od 4.—8. zvečer in od nedeljah
ter praznikov od 9.—12. ure.

— **Tatinski natak.** Pred 2. le-
toma je bilo v kavarni Avstrijo
vključeno in ukradenih več svačlic
ter izpraznjen nabiralnik Ciril Me-
todove družbe. Nekaj dni potem pa
je bila v gostilni pri Auru natakariju
Petru Roskarju med tem ko je za-
dremal, ukradena denarnica s 70 kro-
nami. Sumljiv teh tatvin je bil 25letni
brezposelni natakar Štefan Veršec,
rodod iz Zagreba, kateri je bil pa
takrat neznan kam izginil. Te dni
se je povrnil in bil aretiran.

— **Tatvina.** Dne 8. t. m. zvečer
se je vtihotapil v pisarno kamnose-
škega mojstra Feliksa Tomana na
Resljevi cesti neznan tat in ukradel
iz mize dve glavni knjigi, potem
troje starodavnih knjig in sicer got-
ski abecednik, nemško srednjeveško
in laško srednjeveško stavbenstvo
ter izpolnjeno poštno nakaznico z
dvema bankovcema po 50 K. Tat je
knjige odnesel v rdečem namiznem
prtu. Kdor bi zanolgel dati kake po-
datke za izsleditev tatu in knjig, do-
bi od oškodovanca 100 K nagrade.

— **Umrli so v Ljubljani.** Marija
Dolinšek, bivša delavka, 81 let. —
Janez Ravnihar, krojaški pomočnik
18 let. — Vida Teran, hči užitni-
skega paznika, 2 leti. — Barbara
Kodra, zasebnica, 52 let. — Jernej
Mele, hlapec, 49 let. — Jožefa No-
vak, hči tovarniškega delavca, 11
mesecev. — Franc Oman, ključavni-
čar, 69 let. — Gabrijela Jerala, hči
stolarskega mojstra, 3 tedne.

— **Kinematograf »Ideal«.** Danes
zadnji dan krasne drame »Prvi sle-
dovi starosti«. Ta drama je vzeta
tako globoko iz življenja, da napravi
na obiskovalca res globok vtis. Znak
da je drama res lepa, so razprodane
predstave. Tudi ostale slike so prve
vrste, posebno je omeniti veseloigro
»Dvojna igra«. V petek »Siroti«, ameriška drama v dveh delih.

Sl. občinstvo se opozarja, da bodo
trajale tudi popoldanske predstave
od 22. t. m. naprej 1 in pol ure.

— **Loterijske številke.** Trst: 81,
77, 73, 8, 42.

Dogodek.

Vsak narod ima svoje kulturne
dogodke in svoje zgodovinske dni.
Tudi mi smo imeli predvčerajšnjem
svoj zgodovinski dan ali svoj kul-
turni dogodek, kakor hočete. Lahko
rečete tudi kulturni škandal — am-
pak na vsak način zgodovinski do-
godek. Pri naših »kulturnih razme-
rah« človek nekako otopi, da se ne
razburja za vsako malenkost — to-
da dogodek v slovenskem gledališču
dne 11. t. m. je sumljiv pojav.

Bog obvari, da bi lamentirali
nad t. zv. »brezbrižnostjo«. Priprav-
ljeni smo »uvaževati« razmere. Gleda-
liške krize so danes povsod. —
V Gradcu je gledališče napovedalo
konkurz, manjša nemška mesta ni-
majo stalnega osebja — v Zagrebu
obstaja gledališče le s podporo
180.000 kron — in celo na Češkem je
prišla kriza v slavno »Nar. divadlo«, ki
si ga je postavil češki narod s po-
nosnim geslom »narod sebi« za dva
milijona kron. O krizi v dunajskih,
berlinskih in drugih velikih mestih
niti ne govorimo. Krize so torej pov-
sod. T. zv. narodne kulture 19. sto-
letja so dosegle svoj vrhunec in za-
čenja se propad. Mladi probujeni na-
rodi so zahrepeneli po kulturi, po
umetnosti — sedaj so se nasitili in
žele si zabave, šale, dovtipa. Časi,
ko so se ljudje solzili ob pretresljivih
prizorih, ko so se poglabljali v resne
probleme, ki so se reševali na odru
— so minili; občinstvo je utrujeno
od resnosti in žalosti in si želi smeha,
radosti, razposajenosti. Mika ga le
še specialiteta — zvabi ga ekstrem
ali bahanalno razkošje. Ako ni tega
v gledališču — gre drugam.

Čehi so pred 30 leti zbrali dva-
krat po milijon goldinarjev za svoj
»Hram ob Vltavi« — bogve, kako bi
bilo danes. Deset let pozneje smo
Slovenci otvorili dolgo zaželeno
»svetišče slovenske Tajle«. Ako bi
ga ne bili takrat sezidali — danes bi
zanj ne našli denarja. Primerjajte s
tem stare čase: stari Grk je cele
dneve sedel in se je naslajal ob So-
foklejevi tragediji — njegov poto-
mec sej e hodil smejat le še k Ari-
stotanom ali Menandrovim kome-
dijam. — Stari Rimljan je s spošto-
vanjem gledal Active tragedije —
mlajši Rimljan se je smejal Macu —
njegov potomec pa se je veselil sa-
mo še nad igrami v cirkusu. Tako
gre razvoj svojo pot. Pri večjih na-
rodih z večjo silo in dalje časa navz-
gor in navzdol — pri manjših na-
rodih hitro navzgor in navzdol.

Klasična doba gledališča je mi-
nula. Tega ne trdimo samo mi. En
sam pogled nam pokaže ves položaj.
Te dni izhaja tudi v graški »Tages-
post« podlistek »Gewesen«. Napisal
ga je A. Kienzl. Spominja se velikih
igralcev, ki so nastopali v Gradcu.
Bili so. Danes je gledališče v kon-
kurzu, dasi je delalo kompromise z
opereto in burko.

**Gledališče — variete — kine-
matograf.** Obstojati bi morali drug
ob drugem — danes druga dva zma-
gujeta. To da misliti. Takí pojavi —
so sumljiva znamenja.

Zgodilo se je torej. — Po 20 le-
tih smo doživeli, da je bila predstava
odpovedana. V gledališču je bilo
okoli 15 ljudi. Listi bodo pograbili
to novico in jo bodo raznesli po sve-
tu. Ako Ljubljana drugoč ne postane
slavna — postane po takih dogod-
kih. Pomislite, kaj bi mi rekli, da bi
naši listi o kakem drugem mestu
prinesli tako vest. Slabo bi sodili o
meščanstvu tistega mesta.

Žal, da se je to zgodilo ravno
pri »ljubezni treh kraljev«. Kar se
dela tiče, se popolnoma strinjamo s
tem, kar je o njem pisal Oton Zu-
pančič. Delo je lepo, in velika ideja
in nudi krasen užitek. — Ako bi se to
zgodilo pri »Grehu iz mladosti«, re-
kli bi, prav je. Kdo bo poslušal mo-
ralne pridige. Doživeli smo polom
pri pravi umetnosti.

Na Ljubljano gleda slovenski
svet kot na svoje kulturno središče.
Slovenski svet zatisni oči in skušaj
biti sam kulturnejši od Ljubljane.
Prazno slov. gledališče dne 11. t. m.
je bil kakor nekak težak vzdih neče-
sa umirajočega...

Toda ne, ne. Mi nečemo umreti.
Živeti hočemo, hočemo biti kulturni
narod. Nečemo zaostajati za drugimi.

Hočemo napredovati. Isti večer, ko
je slovenska drama tako smrtno glo-
boko vzdihnila — sta dva zastopnika
gledališča kupovala v Trstu kinema-
tograf. Prav res. Kako si kulturni
dogodki segajo drug v drugega. Kup-
čija je menda uspela in za slovenski
kulturni napredek je preskrbljeno.
Te dni ga bodo menda pripeljali v
Ljubljano in vredno bi bilo, da ga
vsprejmemo z deputacijo. Z njim se
začne v našem gledališču — novo
življenje. Bog ve, če bodo čez 100
let obhajali jubilej tega kulturnega
dogodka?

Trst.

Štrajk v »Trž. tehn. zavodu«.
Zanikernost vlade. Deputacije, ki so
v zadevi štrajka v »Trž. tehn. zavodu«
intervenerale na namestništvu
itd., so opozarjale vlado, naj poseže
vmes in napravi red, ker drugače
nastane boj, kateremu se bo pridru-
žilo tudi delavstvo v drugih tovar-
nah, pri drugih obratih. Toda vlada
je tako strašno zanikerna in zlobna,
da se poživža na vse intervencije
in zahteve ubogega delavstva. Dolž-
nost vlade bi bila, da bi ostro nasto-
pila proti ravnanjstvu trž. tehn. za-
voda in to tembolj, ker so se dogajale
v tej tovarni velike nezakonito-
sti, katere bi morala obrtna oblast
preprečiti. Tako na primer je bila
zasluga podravatelja Pichlerja, da
so prišli ob kruh vsi oni delavci v
tovarni, ki so bili nad tri tedne bolni.
Pichler jih je enostavno odslavljal
brez odgovodi. Delavci, ki so delali
v tovarni nad štirideset let, so bili
vrženi enostavno na cesto. Pichler
je delal proti delavnemu redu, ozi-
roma pogodbi. Delavci, ki so vsto-
pali v tovarno za časa Pichlerja, so
moral pritrčiti s podpisom, da se jih
lahko postavi na cesto brez odpo-
vednega roka. Pichler je delavce ne-
prestano silno priganjal, stal je vsak
hip za hrbotom delavčevim in ga je
šikaniral. Delavci so morali poleg
dela čistiti stroje. Stroji se morajo
pravzaprav čistiti takrat, kadar delo
konča, kadar stroj ni v polnem teku.
Potemtakem se res ni čuditi, da se
je vsak hip pripetila delavcem kaka
nesreča. Ta je izgubil roko, oni nogo,
tretji pa je ostal na mestu mrtev itd.
Kaj ni to nekaj nezasišane? Kaj ni
mari naloga obrtnega nadzorstva,
torej vlade, da stvar malo nadzoru-
je? Velikokrat so se delavci prito-
ževali zaradi teh razmer na pristoj-
nem mestu, a vse zaman. Poleg tega
da so ti ubogi delavci tako trpinčeni,
pa imajo povrhu še majhno plačilo.
Kaj se more preživljati težak pri da-
našnji dragini s plačo, ki znaša na
dan K 3,20? Vsed tega so se delavci
potom deputacije večkrat obrnili na
ravnateljstvo glede zvišanja mezde,
toda zmerom zaman. Pa so še dru-
ge krivice, prostor nam ne dopušča,
da bi vse natančno orisali. Z ozirom
na krivice, ki so se dogajale tem
ubogim delavcem, se pač ni čuditi,
da so napravili protest. Toda tovar-
na jih je enostavno potisnila iz služ-
be, izročila je delavske knjižice ma-
gistratu. Kaj mari to ni nekaj vnebo-
vpjiočega? In vlada vsega tega ne
vidi. Vlada ne mara slišati o krivi-
cah, ki so se dogajale delavstvu v
tem zavodu, v zavodu, ki je od nje,
od vlade, subvencioniran. Je pač
sama dosti pripomogla do onih kri-
vic. Zanikernost c. kr. obrtnega nad-
zorstva! In sedaj stoji — kakor se
opaža — na strani onih akcionarjev,
in glasu ubogega delavstva ne upo-
števata. Vlada naj si zapomni, da bo
minula delavstvo potrpežljivost in
da bo na drug način nastopilo. Do
danes je protestiral mirno. Če pa
vse nič ne bo pomagalo, pa bo konč-
no prisiljeno apelirati na pomoč od
strani vsega delavstva. Nekaj časa
bo delavstvo še čakalo na milost in
nemilost vlade. Toda vsak se enkrat
naveliča. Ako vlada ne stori svoje
dolžnosti, bo ona odgovorna za vse,
kar se utegne zaradi njene malomar-
nosti pripetiti. kajti brezposelnega
izstradanega delavstva je v Trstu
na tisoče in tisoče. In če pomaga
vlada s svojo malomarnostjo še mno-
žiti to bedo, je to vendar ščuvanje
zatriganega ljudstva, ščuvanje k boju,
krvavemu boju.

**Društvo jugoslovanskih želez-
niških uradnikov.** V nedeljo popoldne
se je vršil v Trstu IV. redni občni
zbor »Društva jugoslovanskih želez-
niških uradnikov«. Udeležba je bila
velika, kakor nikdar doslej. Navzo-
čih članov je bilo 64, s pooblastili za-
stopanih pa je bilo 119 članov. Zboro-

vanje je otvoril društveni predsednik g. Crnigoj. »Zvezi Jugoslovanskih železničarjev«, predlaga predsednik, da se sporoči pismen pozdrav občenega zbora. Občni zbor je pismeno pozdravil drž. poslanec dr. Ravnihar. Predsednik se je v svojem nagovoru spominjal boja Jugoslovanstva za obstanek. Prišel je nato na društveno delovanje. Društvo se nahaja v vsestranskem razvoju in hoče v resnici napredovati. Vkljub silnim težavam in mnogoštevilnim nasprotnikom se je društvo v zadnjem letu lepo razvilo. Veliko število slovenskega železniškega uradništva išče zavetja v drugih, nasprotnih društvih. Zlasti pri južni železnici je mnogo takih, zlasti uradnikov statusa III., ki so po prestopu iz poduradniškega v uradniški stan ostali v svojih prejšnjih nemških društvih. Poudarjal je nadalje, da je zelo obžalovati, da društvo nima parlamentarnega zastopstva, ki bi podpiralo njegovo delovanje. Z drugimi slovenskimi železničarskimi organizacijami, ki so zvezane v Ligi, je društvo v prijateljskih stikih. Društveni tajnik g. Korošec je poročal, da je bilo preteklo leto mučnega, notranjega, organizatoričnega delovanja. Državni zbor je za enkrat odklonil 17 milijonsko zahtevo; kedaj dobi železničarstvo te poboljške, ni mogoče reči. Poročilo graja zlasti one jugoslovanske železniške uradnike, ki so člani nemškega »Eisenbahnbeamten« -Ver-eina«, ki pristopajo tja, kjer jih nočejo. Od uradnikov statusa III. pri južni železnici ni niti eden član društva. Krivo temu je neumevanje stanovske organizacije, kajti vse narodne organizacije so vendar v stanovskih zadevah združene v »Koalicijo«, kjer ima vsako društvo le en glas, pa naj ima članov, kolikor hoče. V narodnem oziru pa more braniti slovenskega železničarja le slovensko jugoslovansko društvo. Nato je bil sprejet predlog, da se društveno glasilo, »Časopis jugoslovanskih železniških uradnikov« izdaja dvakrat na mesec. Mesečna članarina se je določila zopet na K 1.40 za tekoče leto. O točki »Naše društveno delovanje in politične razmere na Slovenskem«, je poročal g. Crnigoj. Očrtal je preganjanje slovenskega uradnika, namučenega na narodnem območju, g. Roglič, katerega končni nasvet je bil: Slovenski uradnik v nemškem kraju naj javno pošilja prispevke Družbi sv. Cirila in Metoda, pa bo gotovo premeščen na — Kranjsko! Nesramno je bilo postopanje nemških tovarišev proti pristavi g. Pabitu v Celju. Pisali so pismo ravnateljstvu, da zaradi njegovega narodnostnega delovanja ne morejo več delati službe z njim. In kot Nemci so figurirali: Vladimir Prelog, Kučera, Sobotka in Pour (rojen Gorenjec). Prave škandale je še nadalje omenjal g. Vargazon, ki je pokazal, kako nemški »Volksrat« uporablja najgusnejša sredstva, da bi spravil slovenske uradnike iz Spodnje Štajerske. G. Kotnik je ostro grajal nemško dopisovanje občinstva z železniškimi uradi. Na predlog pregledovalcev računov gg. Repiča in Knafele se je podal odboru absolutorij, blagajniku pa se je izrekla posebna zahvala. Pri nadaljni točki, volitvi odbora, je bil izvoljen per acclamati-onem sledeči odbor: Predsednik: Černigoj Venceslav, podpredsednik: Dolinar Josip, Podbregar Josip, odborniki: Braz Ivo, Irgolič Anton, Korošec Josip, Kotnik Fran, Leitgeb Anton, Lisec Rudolf, Novak Ivan, Valentič Anton, Vidic Rudolf, Zupančič Dragotin; namestniki: Pl. Hillmayer Karel, Košuta Martin, Lavrenčič Hilarij, Premrou Vladimir, Železnikar Josip; računska pregled-

nik: Knafele Alojzij, Repič Fran; namestnika: Bandel Ivan, Rome Martin. Končno je bil sprejet predlog, da se predsednikovo poročilo dopolnje vsem jugoslovanskim poslancem, in se je določilo besedilo brzojavki, ki se je odposlala generalnemu ravnateljstvu južne železnice v zadevi krivic, ki se gode slovenskemu uradništvu, nakar je predsednik zaključil občni zbor. Zborovalci so nato stoji zapeli himno »Lepa naša domovina«.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

AVSTRIJA IN SRBIJA.

Petrograd, 12. marca. Petrogradska brzojavna agencija je pooblašena izjaviti, da nima Avstro-Ogrska namena napasti svojega južnega sosedu.

Dunaj, 12. marca. Dočim peterburški brzojavni urad izjavlja, da je pooblaščen izjaviti, da se je na podlagi rezultata diskusij med avstrijsko in rusko vlado ugotovilo, da Avstrija nima agresivnih namenov proti Srbiji in Crngori, se na merodajnem mestu na Dunaju konstatuje, da izjava ne sloni na dogovoru obeh vlad.

Dunaj, 12. marca. Brzojavni korespondenčni urad priobčuje z ozirom na izjavo petrogradske brzojavne agencije o oficijelni komunikacije, v katerem se pravi, da je bila pripojitev omenjene proglavitve k enako se glasečima uradnima komunikacijama, ki sta izšla v Avstriji in v Rusiji in se tikata demobilizacije iz razlogov, ker je grof Berchtold že v jeseni odločno izjavil, da stremi monarhiji po dobrih odnosih, ki naj bi zavladali med njo in Srbijo (Nam se pa takšne pripojitve z ozirom na najnovejšo pisanje vlado-židovskih nemških listov, ki zopet ščuvajo na Srbijo, ne zdi tako odveč in nepotreben.)

SRBI V DRAČU.

Rim, 12. marca. Agenzia St. poroča iz Drača, da je tja prispel del srbske ekspedicije z 17 poljskimi topovi. Drugi del je na poti.

ZMAGONOSNO PRODIRANJE GRKOV.

Atene, 12. marca. Grška vojska je prispela v Konico ob velikem navdušenju prebivalstva.

ZANIKAVANJE NEKATERIH VESTI.

Sofija, 12. marca. Vesti o mogočnem obstreljevanju Drinopolja in o pripravljanju za generalni naskok, so brez vsake podlage. Tudi vesti, da dr. Danev konferira z dvema turškima odposlancema glede miru, ne odgovarjajo dejstvom. Dr. Danev je šel v Kirkilis obiskat svojo rodbino in se poda v Petrograd, da prisostvuje konferenci, na kateri se bo obravnaval bolgarsko - rumunski spor.

ODGOVOR BALKANSKIH DRŽAV.

Sofija, 12. marca. Ker je neka država v svojem odgovoru na imedijati predlog velesil nekaj spremenila, se bo odgovor balkanskih zavez-nikov velesilam izročil šele v petek.

Belgrad, 12. marca. Velesile bodo po odgovoru balkanskih držav opravljale le funkcijo nekakega posla med obema strankama.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«

Mali oglasi.

Glasovirje, pianine, avtomate, gramolone, plošče prodaja, uglašuje, popravlja solidno Josip Oblak, Ljubljana-Glince 92.

Dobro ohranjen pianino se ceno proda, Radeckega c. št. 2, I. 180-1

Modistinja

Minka Horvat

Ljubljana, Stari trg

priporoča cenj. damam različne

slamnike

po najnižjih cenah. Sprejema tudi vsa popravila in jih izvršuje točno in najceneje. — Za obilen obisk 181 se priporoča

MINKA HORVAT.

Samokratek čas

se prodajajo pri

R. Kollmann

Sodna ulica št. 4, III. nadst. platenina, sukno, tepihi, zagrnjala, obleke za gospode in dečke, perilo in damski plašči nizko pod nakupno ceno.

Na izbiro pošilja tudi na deželo: Krasne

BLUZE krila, kostume, nočne halje, perilo in vsako modno blago.

Solidna trdka:

M. Krištof č - Bučar

Ljubljana, Stari trg 9. Lastna hiša.

Neprekosljiva v

otroških oblekah

:: in krstni opravi. ::

Izvežbani in solidni kamnoseki

za umetni kamen in betonska dela

se sprejmejo takoj v večjo betonsko tovarno v Ljubljani

Ponudbe pod »Kamnosek« na »Prvo anončno« pisarno v Ljubljani. 182

Posebna specialiteta likerja

Posebna specialiteta likerja

Za obleko po meri

dobite edino nadomestilo

»v Angleškem skladišču oblek«

kjer so ravnokar dospeli najmodernejši kostumi, paletoji, bluze in krila za dame in deklice kakor tudi obleke, raglani in klubuki za gospode in dečke v vseh barvah in kakovostih. Vsakdo si lahko ogleda blago.

Postrežba točna in solidna. Cene priznane nizke.

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Čevlji ceneji

kakor kjerkoli, elegantni in moderni

se dobijo le v

tovarniški zalogi

:: :: čevljev :: ::

Ljubljana

Stritarjeva ulica šte. 9.

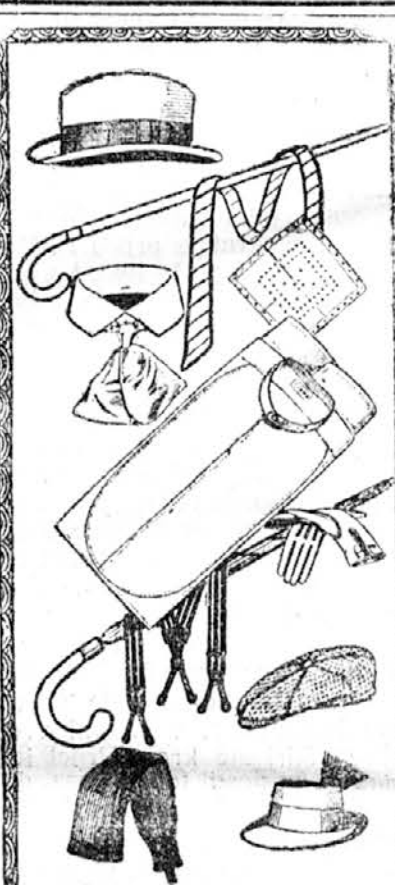
Damski nizki čevlji iz ševro usnja 7-80

Moški čevlji na trakove iz ševro usnja 11-

Priporoča se nova specialna modna trgovina za gospode in dečke :

J. KETTE

Ljubljana, Franca Jožefa cesta šte. 3.

Zadnje novosti!

Priporoča se največja izbira spomladnih kostumov, modernih jop in plaščev, vrhnih kril za

dame in deklice.

Za gospode in dečke

velika izbira oblek, površnikov, nepremočljivih pelerin najnovejšega kroja. — Radi neznatnih stroškov cene brez konkurence.

Konfekcijska trgovina

A. Lukič, Ljubljana

Pred škofijo šte. 19.

Brez posebnega obvestila.

Potrji globoke žalosti, dajemo vsem sorodnikom prijateljem in znancom na znanje tužno vest, da je naš iskrenoljubni soprog oz. oče, stari oče, brat, tast, svak in stric, blagorodni gospod

JOSIP PROSENC

generalni reprezentant zav. družbe »Providentia«, posestnik in ravnatelj zav. družbe »Avstrijski Feniks« v p.

sinoči, dne 11. sušca ob 9. uri zvečer, previden s sv. zakramenti, v 62. letu starosti izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, dne 13. t. m. ob 1/44 uri popoldne iz hiše žalosti, Sodnijska ulica šte. 1, na pokopališče h Sv. Križu.

Sv. maše zažadnice se bodo brale v cerkvi Marijinega Oznanenja.

V Ljubljani, dne 12. marca 1913.

Žalujoči ostali.

1. slovenski pogrebni zavod Jos. Turk.

Krasni moderni spomladanski kostumi, moderne jope in plašči, vrhnja krila, raznovrstne bluze v največji izbiri in dobrega okusa priporoča

Modna trgovina P. Magdič
Ljubljana, nasproti glavne pošte.